

NORGES HØYESTERETT

Den 10. mars 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Indreberg, Webster og Matheson i

HR-2017-520-U, (sak nr. 2016/1845), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Tony A. Vangen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder krav om nedsettelse av idømt inndragning som følge av skattekrav, jf. straffeloven 1902 § 37 d fjerde ledd andre punktum, subsidiært krav om at det inndratte anvendes til dekning av skattekrav, jf. straffeloven 1902 § 37 d andre ledd.
- (2) Ved Oslo tingretts dom 21. mai 2013 ble A dømt for grov hvitvasking av i overkant av 17,5 millioner kroner, som var utbytte av straffbare handlinger han selv hadde begått, jf. straffeloven 1902 § 317 andre ledd, jf. fjerde ledd. Han ble også dømt for enkelte andre forhold. Straffen ble satt til fengsel i tre år og seks måneder. I tillegg ble A dømt til å tåle inndragning etter straffeloven 1902 § 34 av 17,5 millioner kroner.
- (3) Tingretten la i dommen til grunn at det hvitvaskede utbyttet dels stammet fra grov kreditorunndragelse overfor staten v/Oslo kemnerkontor, som fra og med år 2000 har akkumulert et betydelig skattekrav mot A, og dels fra grovt skattesvik. Ved avgjørelsen av inndragningskravet tok tingretten stilling til om det beløp som ble besluttet inndratt, skulle nedsettes "så langt man kan tenke seg at inndragningen innebærer et nytt og selvstendig betalingskrav mot A ved siden av de betalingskrav som primærforbrytelsene knytter seg til, i denne sammenheng kreditorunndragelsen". Retten kom til at det ikke var grunnlag for slik reduksjon.

- (4) A anket dommen i sin helhet til Borgarting lagmannsrett. Bare anken over straffutmålingen ble tillatt fremmet. Anken ble forkastet ved Borgarting lagmannsretts dom 26. juni 2014. As videre anke ble forkastet ved Høyesteretts dom 5. mars 2015.
- (5) Under etterforskningen i saken hadde påtalemyndigheten i august 2010 tatt beslag i om lag 4,7 millioner kroner som A hadde tilgjengelig i kontanter. Staten v/Oslo kemnerkontor tok utlegg i disse midlene i september 2010 og august 2012 til sikkerhet for sitt skattekrav mot A.
- (6) Ved en transporterklæring 9. mars 2015 anmodet A om at midlene på påtalemyndighetens beslagskonto ble overført til Oslo kemnerkontor til delvis dekning av hans skattegjeld. Påtalemyndigheten motsatte seg dette under henvisning til at det var uenighet mellom Oslo kemnerkontor og Statens innkrevingsentral om hvorvidt kontantbeløpet skulle og kunne brukes til dekning av skattekravet.
- (7) I mars 2016 fremmet A begjæring for Oslo tingrett med prinsipal påstand om at det beløp som ble inndratt ved tingrettens dom 21. mai 2013 skulle nedsettes tilsvarende pålydende i transporterklæringen 9. mars 2015, jf. straffeloven 1902 § 37 d fjerde ledd og subsidiær påstand om at det inndratte beløp skulle anvendes til dekning av Oslo kemnerkontors krav mot A, jf. § 37 d andre ledd. Oslo tingrett avsa 12. juli 2016 kjennelse med slik slutning:
- "1. As begjæring om at inndratt beløp skal reduseres tilsvarende til pålydende ifølge transporterklæring overfor Oslo kemnerkontor den 9. mars 2016 tas ikke til følge.**
- 2. As begjæring om at inndragningsbeløpet skal anvendes til dekning av Oslo kemnerkontors krav mot ham tas ikke til følge."**
- (8) A anket til Borgarting lagmannsrett. Anken førte ikke fram. På grunn av skrivefeil i tingrettens kjennelse utformet lagmannsretten i sin kjennelse 5. september 2016 ny slutning, som lød:
- "1. As begjæring om at inndratt beløp skal reduseres tilsvarende til pålydende ifølge transporterklæring overfor Oslo kemnerkontor den 9. mars 2015 tas ikke til følge.**
- 2. As begjæring om at inndragningsbeløpet skal anvendes til dekning av Oslo kemnerkontors krav mot ham tas ikke til følge."**
- (9) A har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Under ankeutvalgets behandling av saken ble det sendt et brev til partene hvor de ble bedt om å uttale seg om fire nærmere angitte problemstillinger, blant annet knyttet til den opprinnelige avgjørelsen om inndragning i Oslo tingretts dom 21. mai 2013. Begge parter har inngitt supplerende skriv. Vedlagt skrivet fra As forsvarer var blant annet et brev 23. januar 2017 fra Skattedirektoratet til Oslo kemnerkontor hvor kemnerkontoret ble pålagt å slette sitt utlegg i kontantbeløpet på påtalemyndighetens beslagskonto.
- (10) A har prinsipielt anført at inndragningsbeløpet må nedsettes i medhold av straffeloven 1902 § 37 d fjerde ledd andre punktum, eventuelt straffeloven 2005 § 67 tredje ledd andre punktum. Transporterklæringen 9. mars 2015 må anses som en betaling/oppfyllelse i lovens forstand. Subsidiært er det anført at det inndratte beløp må anvendes til dekning av Oslo kemnerkontors skattekrav i henhold til straffeloven 1902 § 37 d andre ledd, eventuelt straffeloven 2005 § 75 andre ledd. Det er tilstrekkelig tilknytning mellom skattekravet og det straffbare forhold A er dømt for.
- (11) A har nedlagt slik påstand:

- "1. **Prinsipalt: Inndragningsbeløpet nedsettes tilsvarende As midler innestående på beslagskonto hos Økokrim.**
- 2. **Subsidiært: Inndragningsbeløpet skal anvendes til dekning av Oslo kemnerkontors krav mot A."**

- (12) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle, og har anført at det ikke hefter feil ved lagmannsrettens saksbehandling eller lovtolkning. Eventuelle feil ved lagmannsrettens lovtolkning for så vidt gjelder tilknytningskravet i straffeloven 1902 § 37 d andre ledd har ikke hatt betydning for avgjørelsen, idet lagmannsretten i tilfelle har lagt en for mild norm til grunn.
- (13) *Påtalemyndigheten* har påstått anken forkastet.
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at saken gjelder en videre anke over kjennelse, og at ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd.
- (15) Ankeutvalget bemerker videre at i tingrettens straffedom 21. mai 2013 ble det, foranlediget av en anførsel fra A, vurdert å nedsette inndragningsbeløpet "så langt man kan tenke seg at inndragningen innebærer et nytt og selvstendig betalingskrav mot A ved siden av de betalingskrav som primærforbrytelsen knytter seg til, i denne sammenheng kreditorunndragelsen". As krav nådde ikke frem og anken til lagmannsretten på dette punktet ble nektet fremmet. Så langt tingrettens dom 21. mai 2013 rekker, er kravet om nedsettelse av inndragningsbeløpet på grunn av skattekravet rettskraftig avgjort.
- (16) A har prinsipalt krevd at det beløp som ble inndratt ved Oslo tingretts dom 21. mai 2013 må reduseres tilsvarende pålydende i transporterklæringen 9. mars 2015 overfor Oslo kemnerkontor. Grunnlaget er straffeloven 1902 § 37 d fjerde ledd, som fastsetter at retten kan nedsette inndragningsbeløpet der domfelte "etter pådømmelsestiden ... betaler skatt eller avgift som tilsvarende inndragningen". Spørsmålet er om lagmannsretten har tolket loven feil når den legger til grunn at transporterklæringen ikke er å anse som betaling.
- (17) Til dette bemerker utvalget at beslag av midler innebærer at den beslaget rammer, fratask faktisk og rettslig rådighet over midlene. Så lenge beslaget består, hindrer det altså at A med bindende virkning kan disponere over beløpet. Transporterklæringen innebærer dermed ikke betaling av "skatt eller avgift", jf. straffeloven 1902 § 37 d fjerde ledd andre punktum, og lagmannsretten har følgelig tolket loven riktig.
- (18) Ankeutvalget tilføyer at resultatet må bli det samme etter straffeloven 2005 § 67 tredje ledd andre punktum, og at en anvendelse av denne bestemmelsen dermed ikke vil lede til et gunstigere resultat for A, jf. straffeloven 2005 § 3 første ledd.
- (19) A har subsidiært gjort gjeldende at det inndratte beløpet må anvendes til dekning av Oslo kemnerkontors skattekrav. Grunnlaget er straffeloven 1902 § 37 d andre ledd, som lyder:
- "I dommen eller ved en senere kjennelse av den tingrett som avgjorde spørsmålet om inndragning, kan retten bestemme at det inndratte skal anvendes til dekning av erstatningskrav fra den skadelidte."**
- (20) Lagmannsretten konkluderer med at kravet til tilknytning mellom den aktøren domfelte

ønsker å tilgodese med beløpet og saken som inndragningen knytter seg til, ikke er oppfylt. Den viser til at straffesaken gjaldt hvitvasking, ikke kreditorunndragelse, og at det uansett må være et minstekrav at det overhodet ikke er tvil om hva primærforbrytelsen besto i dersom det skulle være aktuelt å redusere inndragningen for å erstatte tap forvoldt ved primærforbrytelsen. Heller ikke dette var oppfylt her.

- (21) I anken anfører domfelte at det ikke er rettskildemessig grunnlag for setningen om at det overhodet ikke må være tvil om hva primærforbrytelsen besto i. Det anføres videre at det var uriktig ved den konkrete vurderingen å legge vekt på uttalelser i lagmannsrettens dom om straffutmålingen. Tingretten avgjorde inndragningsspørsmålet med endelig virkning, og domfelte de facto A for kreditorunndragelse og skattesvik, som den fant bevist utover enhver rimelig tvil.
- (22) Ankeutvalget kan ikke se at det foreligger feil ved lagmannsrettens lovtolking eller saksbehandling. A er domfelt for å ha skjult og tilslørt utbytte fra en straffbar handling, jf. straffeloven 1902 § 317 andre ledd, jf. fjerde ledd. Rettens vurdering av hvilke primærforbrytelser som lå til grunn for hvitvaskingen, er ikke rettskraftig avgjort, heller ikke i forbindelse med inndragningen. Lagmannsretten holder det åpent om det i et slikt tilfelle overhodet er adgang til å beslutte at det inndratte skal anvendes til dekning av krav fra skadelidte for primærforbrytelsen, men forutsetter at det i tilfelle overhodet ikke kan foreligge tvil om hva primærforbrytelsen besto i. Det er utvalget i et tilfelle som dette enig i. Utvalget kan heller ikke se at det er begått en feil når lagmannsretten ved den konkrete vurderingen av om dette vilkåret er oppfylt, legger vekt på opplysninger som fremkommer av lagmannsrettens dom om straffutmålingen. Den konkrete vurderingen kan ankeutvalget ikke prøve.
- (23) Anken blir etter dette å forkaste.
- (24) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken forkastes.

Bergljot Webster
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Riktig utskrift: